

Västerås kommun

info@vastaras.se

Rektorn vid Önstaskolans grundskola

patric.feltendal@vasteras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Önstaskolans grundskola
i Västerås kommun

Tillsyn i Önstaskolans grundskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Västerås kommun under år 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Önstaskolans grundskola besöktes av Skolinspektionen den 18 september 2014.

Fakta om skolenheten

Önstaskolans grundskola är en kommunal skolenhet i Västerås kommun. Skolan delar lokaler med Önstaskolans grundskola, som är en annan skolenhet. Verksamheten omfattar grundskola årskurserna 7-9. Vid tidpunkten för tillsynen går 11 elever i grundskolan, ingen av dessa elever går i träningsskolan. Önstaskolans grundskola leds av en tillförordnad rektor som även är rektor för Önstaskolans grundskola. Personalen i grundskolan utgör ett eget arbetslag med en arbetslagsledare.

Kunskapsresultat i grundskolan

Av skolans egen redogörelse framgår att samtliga elever i årskurs 9 läsåret 2012/13 uppnådde lägst kunskapskraven för grundskolan. I redogörelsen framgår att flera av eleverna även nått de högre betygsstegen.

Helhetsbedömning

Önstaskolans grundskola bedöms i flera avseenden fungera väl i förhållande till de områden som har granskats. Det gäller främst de delar som handlar om undervisningen och anpassning till elevers olika behov. Det finns dock centrala områden som måste förbättras för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till.

Skolan har under ett antal år i stort sett saknat en pedagogisk ledning vilket lett till brister i arbetet med att systematiskt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Flera viktiga områden på skolan har åsidosatts och vissa beslut som åligger rektorn att fatta har lärarna själva fattat. Det gäller till exempel beslut om skolans inre organisation och fördelning av undervisningstid på olika ämnen. Vidare saknas det nödvändiga och tydliga rutiner för arbetet med särskilt stöd. Även rutiner för att säkerställa bedömning och betygssättning, i de fall där lärarna saknar behörighet, saknas. Det finns ingen uppföljning av i vilken mån verksamheten genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och övriga författningar.

Dessutom behöver eleverna få tillgång till studie- och yrkesvägledning, vilket nu saknas.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de brister som Västerås kommun måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav. Flera av bristerna har, enligt Skolinspektionens bedömning, sin grund i bristande ledningsfunktion vid skolan, vilket Västerås kommun måste åtgärda.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 12 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att skolans plan mot kränkande behandling innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska även innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året samt en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens dokumentstudier och intervjuer visar att det finns en plan mot kränkande behandling för Önstaskolans grundskola. Rektorn och lärarna säger att denna plan även gäller för grundsärskolan. I planen framgår dock inte vilket förebyggande och åtgärdande arbete som har genomförts eller som

kommer att genomföras i grundsärskolan. Utredningen visar att grundsärskolan är en särskild skolenhet och att det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling av elever därmed måste synliggöras i en plan mot kränkande behandling som avser den skolenheten.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det inte finns någon plan mot kränkande behandling som gäller för Önstaskolans grundsärskola. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att rektorn ser till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att samråd sker med skolans elevhälsoteam, om det inte är uppenbart obehövligt.
- Säkerställa att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ges han eller hon sådant stöd.

Motivering

Den 1 juli 2014 ändrades bestämmelserna om stöd och särskilt stöd i skollagen (2010:800). Skolinspektionen utgår från bestämmelsernas nya lydelse i sina bedömningar inom den regelbundna tillsynen. I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionen bedömer att Önstaskolans grundsärskola inte har några rutiner som säkerställer att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd sker inte med skolans elevhälsoteam. Det kan inte heller säkerställas att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ges han eller hon sådant stöd.

I intervju med rektorn och representant för det centrala stödteamet i Västerås framkommer att det centrala stödteamet arbetar på uppdrag av rektorerna och elevhälsoteamen på skolorna. I intervju med lärarna på skolan beskriver de sitt arbete med stöd och extra anpassningar för att elever ska nå de mål som minst ska uppnås, men de känner inte till om det finns några särskilda rutiner för arbetet med särskilt stöd, i de fall anpassningar inte är tillräckligt. Rutiner för att anmäla en elevs behov av särskilt stöd till rektorn saknas. Det genomförs inte några samrådsmöten, om en elevs behov av särskilt stöd, med ett lokalt elevhälsoteam. Detta har lett till att lärarna vid grundsärskolan tar direkt kontakt med det centrala elevhälsoteamet när det gäller särskilt stöd, utan beslut från rektorn eller samråd med lokalt elevhälsoteam. Lärarna säger "Vi ringer det centrala stödteamet så kommer det någon." Så har exempelvis talpedagog från stödteamet anlitats. Dokumentation inför de kontakter som tagits med centrala stödteamet saknas, enligt lärarna. Den tillförordnade rektorn har enligt lärarna sagt att det under hösten kommer att genomföras möten för grundsärskolans elevhälsoteam.

Skolinspektionen bedömer att det på skolan saknas rutiner för att anmäla en elevs eventuella behov av särskilt stöd till rektorn. Rektorn kan följaktligen inte heller se till att en elevs behov av särskilt stöd utreds eller att eleven utifrån utredningen får sitt särskilda stödbehov tillgodosett. Vidare bedömer Skolinspektionen att det även saknas rutiner för ett fungerande samråd med elevhälsan vid utredning av en elevs behov av särskilt stöd.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller rutiner för arbetet med särskilt stöd för elever vid Önstaskolans grundsärskola. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav och att föreskrifterna om betyg följs.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Vidare ska enligt skollagen betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

I intervju med rektorn och lärarna framkommer att de flesta eleverna i grundsärskolan har begärt och erhållit betyg. Utredningen visar dock att ingen av lärarna som undervisar i Önstaskolans grundsärskola har legitimation för undervisning i bild eller samhällsorienterande ämnen. Betyg har ändå satts av lärarna som undervisar i dessa ämnen, utan samråd med för ämnet legitimerad lärare eller rektorn.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister gällande betygssättning vid Önstaskolans grundsärskola. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 14 och 16 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn som pedagogisk ledare säkerställer att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.

- Se till att det vid enheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska också dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Skollagen anger vidare att ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Skollagen anger vidare att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I Läroplanen för grundskolan 2011 (SKOLFS 2010:255) anges att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

I intervjuer med lärarna framkommer att de anser att skolan varit utan aktiv pedagogisk ledning i flera år. Den före detta rektorn hade ett tidsbegränsat uppdrag och den nuvarande, tillförordnade rektorn är även rektor för Önstaskolans grundskoleenhet. Lärarna uppger att de i många avseenden "sköter allt själva". Ett fungerande elevhälsoteam med regelbundna möten saknas, lärarna fördelar tid för undervisningen inom ramen för skolans val utan beslut från rektorn (se nedan) och det finns ingen uppföljning av i vilken mån verksamheten genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och övriga författningar. Om lärarna har behov av stöd och ledning vänder de sig till den centrala stödenheten i kommunen. Där uppfattar lärarna att de får det stöd och den hjälp de behöver när det gäller enskilda elever och för den egna kompetensutvecklingen.

I avsaknad av tydligt pedagogiskt ledarskap har inte något systematiskt, dokumenterat kvalitetsarbete genomförts på enhetsnivå, enligt lärarna. Däremot är man varit noga med att följa de enskilda elevernas utveckling och tillsammans arbetar lärarna med att utveckla undervisningen i de två klasserna.

I intervju med den tillförordnade rektorn, den före detta rektorn och representant för den centrala elevhälsan framkommer en bild som stämmer överens med lärarnas. Några rutiner eller någon dokumentation för det systematiska kvalitetsarbetet på Önstaskolans grundskola finns inte, enligt den före detta rektorn och den tillförordnade rektorn.

Den före detta rektorn menar att han bara hade ett tillfälligt uppdrag och ville inte "röra om i grytan" för mycket. Nuvarande, tillförordnad rektor förväntar sig att ny rektor snarast tillsätts. Under tiden försöker han att hitta former och tid för att upprätthålla rektorsansvaret på grundsärskolan.

Skolinspektionens samlade bedömning är att i avsaknad av pedagogisk ledning och ansvarig beslutsfattare saknas nödvändiga rutiner på skolan för flera viktiga områden varav systematiskt kvalitetsarbete är ett. Skolinspektionen bedömer att skolan saknar ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på skolnivå. Flera av de brister som framgår av detta beslut och som kommunen föreläggs åtgärda har, enligt Skolinspektionens bedömning, sin grund i bristande ledningsfunktion vid skolan.

Sammanfattningsvis visar utredningen brister när det gäller pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen. Det saknas ett systematiskt och dokumenterat kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av verksamheten. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 § skollagen, 4 kap. 4 och 6 §§ skollagen och Läroplan för grundsärskolan 2011, 2.8 Rektorns ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att lärarna har utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet. Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna.

Vid dokumentstudier och i intervjuer framkommer att det vid Önstaskolans grundsärskola finns lärare som saknar utbildning för den undervisning de bedriver. Det gäller lärare i textilslöjd, musik, idrott och hälsa, bild, hem- och konsumentkunskap samt samhällsorienterande ämnen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolan inte endast använder lärare som är behöriga för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 13 och 18 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

I intervjuer framkommer att skolans tidigare studie- och yrkesvägledare har slutat. Rektorn uppger att Önstaskolan nu söker efter en studie- och yrkesvägledare tillsammans med andra grundskolor i Västerås. Vid Skolinspektionens besök fanns det ingen person anställd på denna tjänst och heller inte någon utsedd ansvarig inom personalen. Därmed bedömer Skolinspektionen att eleverna inte har tillgång till personal med sådan kompetens att vägleda inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i arbetet med att säkerställa elevernas tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 29 § skollagen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att rektorn fattar eventuella beslut om omfördelning av undervisningstid inom ramen för skolans val.

Motivering

I skollagen anges att undervisningen ska omfatta följande ämnen eller ämnesområden. Ämnen: bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Utöver de ämnen och ämnesområden som anges i första stycket ska det som ämne finnas modersmål för de elever som ska erbjudas modersmålsundervisning. Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen eller ämnesområden.

I skolförordningen (SFS 2011:185) anges att i timplanen för elever som får undervisning i ämnen får ett visst antal timmar användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen och för praktisk arbetslivsorientering. Rektorn beslutar hur utrymmet för skolans val ska användas.

I intervju med lärarna framkommer att tid tas av ämnet slöjd varje vecka och att den tiden läggs på ämnet engelska. Varken lärarna eller tillförordnad rektor känner till om det har fattats något beslut om att göra denna omfördelning av undervisningstiden inom ramen för skolans val. Personalen uppger dock att eleverna får den sammanlagda garanterade undervisningstiden.

Sammanfattningsvis visar granskningen att tid omfördelas mellan ämnen utan att beslut om detta fattas av rektorn. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerås kommun föreläggs därför att åtgärda bristen.

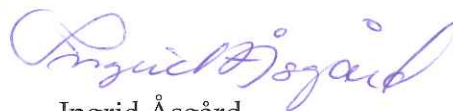
Författning

10 kap. 5 § skollagen, bilaga 1, 11 kap. 6 § skollagen, 9 kap. 9 § skolförordningen, 10 kap. 7-9 §§ och bilaga 1 skolförordningen.

På Skolinspektionens vägnar

Sara Rising
Beslutsfattare

Ingrid Åsgård
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.